

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINECA.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiuniloru:	Correspondintiele sè se adreseze la Redac-tiunea dela
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	„BISERIC'A si SCÓL'A“
„ juna. anu 2 „ 50 „	caia 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Er banii de prenumeratiune la
Pentru Romani'a si strainetate pe an 14 franci	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.
„ j. a. 7 franci		

Sinodulu eparchialu aradanu.

Astadi s'a incheiatu sesiunea actuala a sinodului eparchialu aradanu, dupa ce sinodulu si-a terminatu tóte agendele avizate prin legea organica la competinti'a sa.

Mai nainte de a pune in vederea publicului nostru mersulu desbateriloru si conclusele luate, ne permitemu a inregistrá la acestu locu actulu memorabilu, petrecutu in siedinti'a de ieri a sinodulu eparchialu.

Transpunendu-se adeca cuventulu de deschidere alu Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu Ioan Metianu la propunerea deputatului Vincentiu Babesiu comissiunei organisatórie a sinodului, cá se-lu studieze, si se-i dea apretierea convenita — in siedinti'a de ieri — ajurgendu comissiunea cu reportulu ei pana la acestu actu, dupace P. S. S. s'a retrasu dela presidiu, si dupace loculu presidialu l'a ocupatu Pré Cuviosii'a Sa, parintele vicariu episcopescu si presiedinte alu consistoriului din Oradea mare, Ieroteiu Belesiu, sinodulu la propunerea comissiunei facuta prin reportoriulu Vincentiu Babesiu a votatu in unanimitate adres'a catra Pré Santi'a Sa, ce o publicámu in cele ce urméza, ér dupa acést'a luandu conclusu s'a presentatu in corpore in resiedinti'a episcopésca, unde reportoriulu Vincentiu Babesiu in fienti'a de facia a deputatiloru sinodali a cetitu Pré Santiei Sale intre entusiaste urári de „se traiésca“ adres'a votata de sinodu, cá resunetu la cuventulu presidialu de deschidere, carea suna astfelu:

*„Pré sante Parinte!
Iubítu Archipastoriu alu nostru!*

Este si remane pururea demnu de chiamarea sa acelu antiste si conducetoriu alu unei societáti mari, organisate si constituite pentru unu scopu sublimu, care antiste si conducetoriu lucrandu neobositu spre atingerea acelu scopu, pro-

gresandu unu siru de ani cu pasu siguru si resolutu intr'o directiune, ce o tiene de coresponditória scopului, la anumite stadie si període se opresce, si mesura si controléza, si supune criticei proprie si comune rezultatele, spre a se convinge daca, bine a pornitu, bine si-a combinatu pasii, si poterile si medilócele, si daca bine, adeca in directiunea cea adeverata progreséza spre scopu?

Putieni, fórté putieni sunt dintre cei ce stau in fruntea societáti, cari au acést'a consciencia de sine si de chiamarea loru, acésta lumina si taria a sufletului; putieni sunt, tocmai pentruca stau in frunte, si se credu mai pre susu de comunu muritorii; dar tocmai pentruca putieni, rari sunt, cari si-aducu aminte de acésta datorintia a chiamarii loru, acei putieni cu atât'a mai multu merita recunoscinti'a publica.

Preasanti'a Ta, pré demne Parinte, cand prin cuventulu de deschidere a acestui sinod eparchialu, aducendu-Ti aminte, ca tocmai suntem la incheierea anului alu diecelea, de cum Provedinti'a cerésca si increderea reprezentantiloru legali ai acestei diecese Te-a chiamatu in fruntea ei, binevoisi a ni pune inaintea ochiloru lungulu siru de acte si produse ale combinatiuniloru, straduintieloru si sacrificieloru Preasantiei Tale, ni-ai suprinsu placutu si ni-ai implutu de recunoscintia inimele si sufletele, si ne-ai obligatu a cumpeni si noi tóte câte ni-le-ai insiratu un'a câte un'a si tóte la oalta, a le esaminá válórea si a constată coresponderea loru cu trebuintiele nóstre si la scopulu celu mare, ce-lu atientim noi prin viéti'a si activitatea nóstra bisericésca si a ni spune judecat'a, si a ni manifestá recunoscinti'a nóstra, cu care detorim si noi conform chiamarii nóstre.

Cu cugetu curatu si luminatu intreprindemu a face acést'a.

Recunóscemu si adeverim ca dá, plina de lipsa si de neajunsuri in medilóce si in progresu,

si in centru si afara prin partile ei a fostu acésta diecesa mai inainte cu diece ani, cand Preasanti'a Ta ai venit a ocupá acestu scaunu arhierescu. Sinodalitatea se luptá cu greutatile inceputului mai vertosu din caus'a lipsei de medilócele necesarie spre desvoltarea si utilizarea ei; institutele nóstre de cultura pentru cleru si invetiatori se aflau totu in stadiulu infintiarrii loru inainte cu jumătate de secolu, semtiendu-se aduncu si manifestandu-se cu durere lips'a de reformele reclamate cu istetire prin imperiósele necessitati ale progresului modernu; la tíera in mijloculu poporului nostru, pentru imperiósele trebuintie culturale ale poporului lipsiau parte mare atátu scólele cât si invetiatorii necesari, necesari in numeru si in calificatiune; ér pentru invetiamentulu si o educatiune conforma necessitatiloru timpului modernu a secului femeescu, abia esistá unu micu inceputu, o modesta incercare printr'o unica scóla; — dá, acestea si multe alte neajursuri in viéti'a nóstra bisericésca-culturala, nu este intre noi nime, care se nu le recunósca, si parte mare se nu le fie semtitu chiar cu durere, intocmai ca si Preasanti'a Ta.

Si Peasanti'a Ta, bunule parinte, bine ai judecatu si cu dreptu cuventu Ti-ai facutu de punct de manecare ca, *ridicarea clerului si poporului, a Bisericeii cei viue, in cultur'a morala-religiósa, si prin acést'a la perfectiune, este scopulu supremu alu omului*, si ca acést'a ridicare numai, séu daca nu tocmai, apoi in totu casulu mai potrivit, mai directu si mai eficace, — prin buni preoti si invetiatori se póte mijloci, ér *buni preoti si invetiatori*, adeca preoti si invetiatori cu pricepere de chiamarea loru, cu calificatiune morala si intelectualala pentru implinirea acelei'a, propriaminte numai intr'unu institutu pedagogicu si teologicu corespundietoriu cerintieloru timpului se potu produce, deci conform acestei corecte logice, cu dreptu cuventu Te-ai apucatu si prin neadormitu zelu ai mijlocitu cladirile, imbunatatirile si augmentárele aceluor institute anume prin atragerea si dotarea mai buna a mai multoru profesori calificati, prin controlarea cât de désa si intinsa a propuneriloru si a disciplinei, precum si prin intemeierea alumneului pe sém'a eleviloru seraci, si prin crearea de stipendie si esoperarea de facilitári pentru perfectiunarea ulterióra a tineriloru aspiratori la profesure.

Nu altmintrelea Ti-ai estinsu atentiunea si ingrigirea asupra invetiamentului popularu, prin sporirea cât mai repede a scóleloru si a claselor confesiunale pe la sate si orasie, si specialu prin ridicarea de scóle pentru fetitiile poporului si prin crescerea de institutrice qualificate pe sém'a acestoru scóle; pentru tóte acestea cautandu si gasindu, séu creandu midilócele necesari

rii banesci printr'o agerime si straduintia ne mai pomenita in partile nóstre si admirata de toti.

Astfelu cu mandria vediuram resarind cá din pamentu falnicele edificie diecesane si in fine maretulu palatu seminariulu. Astfelu cu mangaiare vediuram si constataramu din anu in anu fondurile ce se creau si organisau sub control'a publica a diecesei, intre cari si celu pentru ajutarea clerului seracu si a veduveloru si orfaniloru dupa preoti; astfelu pe acestea si multe altele date, nóue cunoscute, cu cea mai sigura positivitate trebue se constatam, cá intr'unu periodu de diece ani, cá acel'a, de care ni este verb'a, considerandu mai vertosu si imprejurarile publice de tot grele, in cari ne aflamu, abia ni putem inchipu o activitate mai mare si mai productiva decát cea aretata.

De unde este, cá despre zelulu archipastorescu, despre neadormit'a ingrijire a capului diecesei nóstre, atâtea imbunatatiri, atâtea fapte complinite, atâtea documinte visibile, ba bata-tóre chiar si la ochii streiniloru facu lunei marturia, in cât filoru acestei diecese, si specialminte nóue reprezentantiloru aceluor'a, nu ni remane decát cá, cu celu mai profundu respectu se ni esprimamu profund'a recunoscintia catra bunulu si demnulu nostru parinte, si pre cât Inaltu Preasanti'a Ta, tocmai ca bunu, dreptu si iubitoriu parinte, pria cuventulu de deschidere ai binevoitu a recunósce in mare parte si a nóstra zelósa conlucrare, ale nóstre si ale tuturor demniloru fii ai diecesei contribuiri spirituali si materiali, respective sacrificie intru ajungerea aceluor frumóse rezultate si progrese, cu inima si minte liniscita potemu se ne mangaiamu, cá toti cei buni si demni fii ai bisericeii, nu si-au perdutu din vedere chiamarea si datorinti'a, nu am statu in lenevire.

Pastoriulu nostru celu bunu si dreptu si intieptu ori de câte ori cu zelu si dragoste a cautatu, si a chiamatu cu sine si dupa sine turm'a sa cuventatória, a gasit'o, si ea l'a ascultat, si l'a urmatu pe caile cele bune.

Pastoriulu si-a pusu sufletulu pentru turma, pastoriulu neobositu a cutrieratu câmpii, muntii si codrii spre a-si vedé si conduce turm'a cea cuventatória, si de acea cu mandria póte sè se falésca ca, visitatiunile sale canonice s'au estinsu peste 4/5 parti ale diecesei, si cá a facutu in acést'a privintia atât'a, cât n'a mai facutu vre unulu dintre fericitiu sei antecesori.

Tóte acestea bine constatate, bine intielese si recunoscute, se nasce acum intrebarea, cá óre pe bas'a acestor'a, avend acestea ca de punctu de manecare, care este calea, chiamarea, datorinti'a nóstra ulterióra si cea mai de aprópe?

Trebue se observám, si suntem convinsi, cá

o facemu in deplinu acordu cu Preasanti'a Ta, bunule parinte, căci Insuti ai indegetat'o, cand prin cuventulu de deschidere ai intonatu „cultur'a morala-religiósa“ ca postulatu alu perfectiunei omului, intru carea consiste scopulu supremu alu omului, pre care scopu noi lu-traducemu prin fericirea omului, — trebue, dicem, se observăm, că tóte celea frumóse combinatiuni, institutiuni, meliorari si progrese, câte constataramu cu recunoscintia, dupa natur'a loru sunt proprie nu scopu, ci numai *midilóce*, pregatiri, căi, si celu multu bune incepute, séu porniri spre scopulu celu mare si sublimu, adeca spre cultur'a morala-religiósa, mai d'aprópe esplicandu-ne, spre cultura prin luminarea spiritului, prin seriós'a adapare a sa cu cunoscintiele adeverului, de o parte, ér de alt'a, prin nobilitarea inimeloru, ceea ce se face prin educarea si supunerea, séu acomodarea loru la *preceptele ratiunei si la doctrinele religiunei*, specialu la iubirea mai pre susu de tóte a adeverului, a dreptatii si a deaprópelui seu, a cómeniloru sei, cu cari numai impreuna se póte atinge *scopulu supremu*, perfectiunea morala si spirituala, pentru fericire.

Am gresit si retacit greu, déca am perde aceste din vedere. Preasanti'a Ta nu le-ai perdut din vedere, precum ni dovedesce acést'a cuventulu de deschidere; ér noi, inspirati de acestu cuventu, ni-am infiptu tóta atentiunea asupra loru.

Astfelu dara acestu sinodu eparchialu crede că, da espressione dorintiei si lipsei generale, cand opinéza, că d'aici mai de parte, pe bas'a buneloru intocmiri si incepute, principalele nóstre straduintie, concentrat'a nóstra activitate si energia, trebue sè se indrepte mai vertosu si mai directu spre cultur'a morala a spiriteloru si nobilitarea inimeloru, pentru apropiarea mai repede, mai neamenata catra scopulu celu mare, catra perfectiune, cá unic'a garantia a unui viitoriu mai bunu, mai ferice. Crede acestu Sinodu, Inalt Preasantite, că modulu si calea d'a naintá si mai repede si mai siguru spre acestu scopu este, in cât pentru generatiunea ce o crescemu noi proximului viitoriu, o si mai corespundietória organisare pe bazele celui mai *rationalu sistemu de traiu, de instructiune si educatiune*, prin iubire, prin esemplu, prin disciplina in tóte scólele si institutele nóstre, specialu si eminaminte, in noulu nostru institutu si seminaru teologicu si pedagogicu; ér incât pentru generatiunea actuala, introducerea si sustinerea unei si mai bune si mai rigoróse discipline pentru cleru si intregu corpulu didacticu alu diecesei, privighiarea si mai cu straduintia si regularitate asupra vietii si activitáti tuturor factoriloru bisericei nóstre, relevarea si distingerea virtutiloru, ce se manifesta mai active, mai reali, punendu-le acestea la tóta ocaziunea, cá de modelu

si respective ca esemplu de urmatu in faci'a publicului nostru, alipirea si conlucrarea nóstra mai intima, mai solidara la olalta si cu antistii nostri natiionali-bisericesci, probati in trecutu prin virtutile loru civile si crescinesci.

Astfelu semtiulu de onóre si demnitate, precum si de taria morala se va desvoltá si va cresce in peptulu nostru, iubirea si increderea recíproca se va desvoltá, si va aduce ródele sale cele manóse, ni va cuceri respectulu si simpathi'a lunei streine, si binecuventarea Ceriului se va reversá preste noi; astfelu vom deveni mai curund bine apti, „d'a sustiené concurinti'a cu celelalte natiuni din patria in lupt'a pentru esistintia, precum ni-o atinge acést'a intielépt'a voce a Preasantiei Tale.“

Fiind noi convinsi, că prin acestea sincere apretiári si vederi espunemu chiar ideile Preasantiei Tale, dâmu din parte-ne acestu fiescu resunetu demnului cuventu de deschidere alu Preasantiei Tale in scopulu de a Te incredintiá că, de acord suntemu intru tóte, că armoni'a domnesce in cugetele si tendintiele nóstre, si ca prin urmare ga'ta suntem a Te spriginí din tóta inim'a, cu tóte puterile, toti cu totii pe acést'a ulterióra cale, de siguru inca si acei'a dintre noi, cari pana acuma, in necunoscinti'a imprejurariloru, séu din óri care alta cauza, statura la o parte.

Pasiesce asia dara resolutu si repede inainte, Preasante Parinte, pre acést'a cale catra scopu, ér noi te vom urmá, si bunulu Dumnedieu va binecuventá curatele nóstre straduintie si sacrificie.

Astfelu noi la dulcea salutare a Preasantiei Tale cu — „*Christosu a inviatu!*“ respundemu plini de bucuria: „*Adeveratu ca a inviatu!*“ urându-Ti dile multe si fericite, spre binele bisericei lui Ddiu, bisericei celui viue, carei'a Ti-ai devotatu viéti'a.

Datu din siedinti'a Sinodului eparchialu alu diecesei aradane, tienuta in 6/18 Aprile 1885.

Ieroteiu Belesiu, m. p. Dr. Demetriu Selcoleanu, m. p.
presiedinte. notariu sinodalu.

Dupa acést'a luandú cuventulu Pré Santi'a S'a respunse cam in urmatoriulu modu:

*Prea onoratilor Domni, si
lubitilor mei fii!*

Adencu miscatu de cuvintele cele frumóse si petrundietóre din adres'a DVóstra Ve multiamescu din inima pentru stim'a, alipirea si iubirea ce-mi manifestati, tóte acestea mie mai pretióse, decât se Vi potu spune.

Ori cât de mare ar fi iubirea DVóstra catra mine, Ve asecur, că precum de regula totdeun'a este mai mare iubirea parintelui spre fii sei, decât iubirea filoru catra parinti; astfelu si iubirea mea catra DVóstra intrece iubirea DVóstra spre mine.

Iubirea acést'a fù Domnilor si fiilor, ceea ce m'a indemnatu a mi parasi cas'a si famili'a, si a vení între DVóstra, precum am disu si la alegerea mea de episcop, numai cá se am mai mare teren de activitate, pentru biseric'a si natiunea mea.

N'am venit aici Domnilor din vre-o ambitiune desiérta, càci bine sciti, cà nu desvolt vre-o asemenea ambitiune nici acolo, unde ar cere positiunea mea; dar n'am venit nici pentru vre-un altu interes, càci érași sciti bine, cumca desi dotati'a mea de episcop este destul de modesta, si chiar precaria, si desi in cursul activitatii mele de 10 ani, am facut multe imbunatatiri in salariile celorlalti functionari ai nostri; totusi, pentru dotati'a mea n'am facut nimica, si nici voi face ceva, póte in tóta viétii'a mea, si cel putiennu nu, pana nu voi fi suplinít alte necesitati mai intetitóre, de cari avem inca fórté multe.

Repet Domnilor, avem inca fórté multe de facut, càci cele de pana aci sunt numai unu început modest, catra scopul ce urmarim.

Si am tóta speranti'a Domnilor, cà ajutorat mai antaiu de puterniculu sprijin al Ceriului, apoi de binevoitorinl sprigin al DVóstra si de al clerului si poporului nostru, vom putea face inca multe din cele ce ni lipsesc.

Deci repetiendu-mi multiamit'a mea pentru recunoscinti'a manifestata in adres'a DVóstra, dar mai ales pentru alipirea si iubirea manifestata in acea adresa, si rugandu-ve se-mi conservati si pe viitorin aceea-si iubire, precum Vi-o conservu si eu DVóstra, Vi implor si eu DVóstra binecuvantarea lui Dumnedieu, si Vi doresc dia inima multi ani fericiti!

Urári entusiaste din partea deputatiloru in-socira acestu scurtu discursu alu Pré Santiei Sale.

—0—

Siedinti'a II.

In siedinti'a a dóu'a, tienuta Luni in 1/13. Aprile a. c. la 4 óre dupa amédi dupa ce notariulu Dr. Iuliu Bonciu cetesce protocolulu siedintiei precedente, carele se autentica, si dupace Pré Santi'a Sa Parintele Episcopu-presiedinte Ioanu Metianu incredintiéza ducerea protocolului notariului Silviu Suciú se trece la ordinea dilei: reportulu sectiuniloru pentru verificarea deputatiloru.

Sectiunea prima prin reportoriulu ei Constantinu Garbanu, constatandu, ca a censuratu actele deputatiloru din sectiunea a dóu'a propune, si sinodulu dechiara de verificati pre deputatii: Michailu Sturz'a, Vasiliu Pap, Paul Tempea, Teodor Filipu, Meletiu Dregheciu, din cleru, ér dintre mireni pre deputatii: Georgiu Pop'a, Michailu Veliciu, Paul Fassie, Teodor Halicu, Silviu Suciú, Alesandru Filipu si Ioan Pap, ér actele de alegere ale deputatiloru Petru Oprisiu si Eme-

ricu Andreescu in considerarea, ca s'au insinuat proteste, se transpunu comisiunei verificatórie permanente.

Sectiunea II prin reportoriulu ei Michailu Veliciu aretandu, ca a censuratu actele de alegere ale deputatiloru din sectiunea III propune, si sinodulu verifica din cleru pre deputatii: Iosif Goldisiu, Ioan Groz'a, Elia Mog'a, Augustin Hamsea si Vasilie Mangr'a, si dintre mireni pre deputatii: Ioan Popoviciu Dasseanu, Lazar Ionescu, Teodor Pap, Dr. Nicolau Oacu, Teodor Fassie, Dr. Eugeniu Mocsanyi si Dr. Demetriu Selceleanu; ér actele, referitórie la alegerea deputatiloru mireni din cerculu Vingei, din motivulu, ca alegerea unui deputatu este atacata prin protestu se transpunu comisiunei verificatórie.

Sectiunea III aretandu ca a censuratu actele de alegere ale deputatiloru din sectiunea IV prin reportoriulu ei Dr. Demetriu Selceleanu propune, si sinodulu verifica din cleru pre deputatii: Ieroteiu Belesiu, Petru Suciú, Georgiu Cratiunescu, Vasiliu Belesiu si Ioan Tieranu, si dintre mireni pre deputatii: Nicolau Zigre, Dionisiu Poinariu, Ioan Bic'a, Paul Gavrillette, Dr. Iosif Gallu, Constantin Lazaru, Ioan Belesiu, Paul Milovanu si Dr. Iuliu Bonciu; ér cu privire la alegerea deputatului mireanu din cerculu Lipovei in considerarea, ca comisariulu consistorialu a respinsu pentru defecte de forma protocólele de alegere din trei comune, cari, daca nu s'aru fi respinsu ar fi schimbatu rezultatulu alegerii, sinodulu la propunerea sectiunei transpune actele comisiunei verificatórie permanente spre a-se pronuncia la timpulu seu asupra cestiunei principiali.

Sectiunea IV prin reportoriulu ei Dr. Iuliu Bonciu aretandu ca a censuratu actele de alegere ale deputatiloru din sectiunea I propune, si sinodulu verifica din cleru pre deputatii: Georgiu Popoviciu, Petru Chirilescu, Ioan Cornea, Constantin Garbanu si Ignatie Pap; dintre mireni pre deputatii: Adalbert Mihailoviciu, Daniel Gaboru, David Nicóra, Vasiliu Pagaba, Georgiu Feieru, Emanuil Missiciu, Teodor Lazaru si Georgiu Dringau; ér cu privire la alegerea deputatului Emanoil Missiciu din cerculu Borosineului actulu in considerarea defectelor de forma, constatate in protocólele de alegere ale sínódeloru parochiali, se transpune comisiunei verificatórie.

Pré Santi'a Sa, Parintele Episcopu, constatandu, ca sunt deja verificati atáti'a deputati, cá se se póta constitui sinodulu, suspinde siedinti'a pre 10 minute pentru consultare asupra constituirii.

Dupa redeschiderea siedintiei procedendu-se la constituire, — de notari se alegu din cleru: Augustin Hamsea si Ignatiu Pap; ér dintre mireni:

Dr. Nicolau Oncu, Dr. Demetriu Selceleanu, Dr. Iuliu Bonciu si Silviu Suciu.

In comisiunea verificatória se alege: Constantin Gurbanu, Georgiu Feieru si Lazar Ionescu;

In comisiunea petitionaria: Vasiliu Papu, Teodor Papu, si Paul Fassie;

In comisiunea organizatória: Ieroteiu Belesiu, Iosif Goldisiu. Vincentiu Babesiu, Ioan P. Desseanu, Nicolau Zigre si Dr. Iosif Gallu;

In comisiunea bisericesca: Georgiu Cratiunescu, Vasiliu Mangr'a, Emanoil Missiciu, Adalbert Mihailoviciu, Georgiu Pop'a si Ioan Papu;

In comisiunea scolaria: Meletiu Dreghiciu, Vasiliu Belesiu, Vincentiu Babesiu, Paul Fassie, Ioan P. Desseanu, Emericu Andreescu, Mihail Sturz'a, Paul Gavrillette si Ioan Bic'a;

In comisiunea epitropesca: Ioan Groz'a, Georgiu Popoviciu, Paul Tempea, Ioan Belesiu, Petru Oprisiu, Vasilie Pagub'a, Teodor Fassie, Georgiu Dringau si Mihail Veliciu;

In comisiunea bugetaria: T. Filipu, Daniel Gaboru si David Nicóra.

Actele de alegere dificultate se transpunu comisiunei verificatória.

Se presenta repórtele consistoriilor plenarie din Arad si Oradea mare, cari se transpunu comisiunei organizatória.

Repórtele senatelor bisericesci din Arad si Oradea mare se transpunu comisiunei bisericesci, ér repórtele senatelor epitropesci comisiunei epitropesci.

Dupa acést'a dep. Vincentiu Babesiu luandu cuventulu conform votului, enunciatu in siedinti'a trecuta si apretiandu momentele principali din acea'a, cari precum cu dreptu cuventu s'a esprimatu deputatulu Dr. Nicolau Oncu, facu epoca in viéti'a nóstra constitutională-bisericesca propune, si sinodulu decide: ca cuventulu de deschidere alu Pré Santiei Sale sè se transpuna comisiunei organizatória pentru studiare si convenita apretiare.

Cu acést'a siedinti'a se incheia anunciandu-se cea procsima pre mane di la 4 óre dupa amédi. —

Siedinti'a III.

s'a tienutu in 2/14. Aprile 1885 la 4 óre dupa amédi. Presiedinte Pré Santi'a Sa, parintele Episcopu Ioan Metianu. Notariu Dr. Demetriu Selceleanu.

Deputatulu Sig. Popoviciu si-presenta literele credentiale. Se transpunu comisiunei verificatória.

Se acórda concediu pre sessiunea actuala a sinodului deputatiloru Petru Chirilescu, Constantin Lazar si Ioan Tieranu; ér cererea deputatului Teodoru Halicu de a i-se acórdá concediu pre durat'a sessiunei actuale a sinodului se transpune comisiunei petitionarie.

Cererea comunei Dumbraviti'a-Borz pentru desmembrarea dela protopresviteratulu Beliiului si incorporare la tractulu protopresviteralu alu Beiusiului, precum si cererea mai multoru locuitori din Beiusiu pentru partinirea reclamului loru in privinti'a arondării protopresviteratelor Beiusiu si Vascau se transpunu comisiunei organizatória.

Actulu consistoriului aradanu, prin carele cere inviatiune in privinti'a prisosului, ce resulta dupa escontentarea pretensiunilor fonduriloru diecesane din realitátile aceluor debitori, cari pre calea licitatiunei devinu in proprietatea diecesei se transpune comisiunei epitropesci.

Rogarea sinodului protopresviteralu din tractulu Bateniloru de a-se luá in considerare la deplinirea parochieloru de clas'a prima si a dóu'a si cualificatiunea practica, si memorialulu comitetului protopresviteralu din Lugosiu, transpunu sinodului de catra maritulu congressu nationalu-bisericescu — pentru a-se precisá cerculu de activitate si competentia corporatiuniloru protopresviterali se transpunu comisiunei organizatória.

Socotile fundatiunei Elen'a Ghib'a Birt'a pre anulu 1884, reportulu comisiunei sinodale pentru scontrarea cassei consistoriului, precum si planulu pentru edificarea unei case pre intravilanulu de langa biserica catedrala se transpunu comisiunei epitropesci.

Proiectulu de regulamentu pentru depunerea esamenelor de cualificatiune preotiésca se transpune comisiunei bisericesci.

Rugarea comunei Barateazu pentru unu ajutoriu in suma de 200 fl. v. a. in favorulu scólei de acolo, rugarea preotului Petru Anc'a din Maerele-Timisiorii — de a i-se votá o remuneratiune pentru propunerea religiunei eleviloru de religiunea gr. or. dela scólele normale si industriale din Timisior'a, rugarea comunei bisericesci Pancot'a de a i se votá unu ajutoriu pre seam'a scólei a dóu'a, infientiande acolo, rugarea preotului din Petrós'a de a fi primitu fiulu seu Georgiu Pop'a in institutul clericalu diecesanu, precum si rugarea asesorelui onorariu Teodor Lazar de a fi alesu de asesoru ordinariu la consistoriulu din Oradea-mare — se transpunu comisiunei petitionarie.

Deputatulu Dr. Georgiu Pop'a alesu si in cerculu electoralu alu Chisineului si in alu Vascaului snbsterne o dechiaratiune, prin carea abdice de cerculu Chisineului.

Sinodulu luandu acést'a la cunoscentia ordinéza alegeere nóua pentru cerculu electoralu alu Chisineului.

Comisiunea bisericesca prin reportoriulu ei Vasilie Mangr'a cu privire la reportulu senatului strensu bisericescu alu consistoriului din Aradu aréta:

1. ca senatul stensu bisericescu alu consistoriului din Aradu se compune din unu asesoru ordinaru, aplicatu cá referinte, din 11 asesori onorari si din 2 fisci si defensori matrimoniali;

2. ca la jurisdicțiunea acestui consistoriu apartiene manastirea Hodosiu-Bodrogu cu unu archimandritu, 4 protosinceli, 3 ieromonachi, 1 ierodiaconu si unu novitiu;

3. ca la jurisdicțiunea acestui consistoriu apartiene o manastire si 11 tracte protopresviterale cu 300 comune matre, 87 comune filie, 330 biserici, 387 parochii, si 62,181 numere de casa;

4. ca in decursulu anului 1884 s'au botezatu 17,197 individi, s'au cununatu 3628 parechi, si au reposatu 12 529 individi — cari date comparandu-se cu datele dela finea anului 1883 resulta, ca in anulu 1884 s'au botezatu cu 388 individi mai multi, s'au cununatu cu 196 parechi mai putieni, si au reposatu cu 1177 individi mai putieni cá in anulu trecut; si in urmare se constata, ca numerulu poporatiunei, apartinetória la jurisdicțiunea acestui consistoriu a fost cu finea anului 1884 in suma de 329,598 de individi;

5. ca preoti actuali sunt 10 protopresviteri, 1 administratoru protopresviteralu, 228 parochii, 137 administratori parochiali, 28 de capelani si 2 diaconi, si ca numerulu parochiloru a crescutu cu 6 alu administratoriloru parochiali a scadiutu cu 5 si alu capelaniloru a crescutu cu unulu;

6. ca au reposatu 5 preoti;

7. ca cu finea anului 1884 au fost 7 parochii vacante, dintre cari in decursulu anului curentu s'au depinitu deja 2;

8. ca la institutul teologicu sunt aplicati unu profesoru ordinaru, trei profesori substituti si unu cantoru provisoriu;

9. ca elevi in tóte cursurile sunt 72, ca in anulu 1884 au depusu esamenulu de calificatiune preotiesca 6 clerici absoluti, dintre cari 2 au fost calificati pentru parochii de clas'a prima, 2 pentru parochii de clas'a a dou'a, ér 2 pentru parochii de clas'a a trei'a;

10. ca s'au chirotonitu 13 preoti;

11. ca senatul bisericescu a tienutu 14 siedintie, si a resolutu 367 serie de obiecte, ca esibite au incursu de totu in decursulu anului 1884, 985, care s'au si resolutu afara de 45 de piese, cari s'au resolutu in primele siedintie ale anului curentu;

12. ca cause divortiale au incursu 20, dintre cari in 9 s'au aprobatu divortiulu, in 2 s'au ordinaru procedur'a edictala, in 2 s'au ordinaru intregirea cercetării, 1 s'a sistatu din oficiu, ér 6 sunt transpuse la fiscu pentru ingessiune;

13. ca s'au emisu catra preotime 3 cercularie pentru ameliorarea stării sanitare a poporulu nostru;

14. ca s'a emisu unu cerculariu catra preotime, prin carele s'a indemnatu a fi cu deosebita ingrijire a predicá cuventulu lui Ddienu poporulu in biserica in Dumineci si in serbatori, precum si la alte ocațiuni binevenite; de asemenea ca s'a emisu catra preotime unu cerculariu, prin carele s'a dispusu a fi cu deosebita ingrijire la portarea matriculeloru, a conscrierii poporulu si a altoru agende ale oficiulu parochialu;

15. ca restaurarea corporatiuniloru parochiale si protopresviterale a decursu in genere in ordine buna, afara de 14 comune, in cari s'au nascutu la restaurare neintielegeri, cari nentielegeri in urm'a dispositiuniloru luate din partea consistoriulu s'au aplanatu degia in 2 comune, ér in celelalte, causele de nentielegere se spera, ca se voru complaná in curend; si

16. ca s'a dispusu, cá preotimea se solvéscu regulatu sarcinele publice, eietate pre sessiunile parochiali;

Sinodulu la propunerea comisiunei iea acesteia la cunoscentia.

Raportulu senatulu stensu bisericescu alu consistoriulu din Oradea mare, in carele se aréta:

1. ca acelu senatu a tienutu 9 siedintie, in cari a resolutu 290 de cause;

2. ca a pertractatu 23 cause disciplinare, dintre cari 11 sunt resolute prin sententia, ridicata la valóre, ér 12 cu decisiuni interlocutorié; ca a pertractatu si resolutu 5 cause matrimoniale; ca asesori ordinari sunt 7, ca la jurisdicțiunea acelu consistoriu apartienu 6 protopresviterate cu 248 parochii matre si 112 filie, dintre cari 29 parochii sunt vacante, ca numerulu preotiloru in functiune este de 216, dintre cari 187 sunt parochii, 21 administratori parochiali, 8 capelani, ca esamenul de calificatiune preotiesca l'au depusu 7 clerici absoluti, ca numerulu poporatiunei a fost cu finea anului 1884 de 159,197 individi, ca s'au nascutu de totu 9245, au reposatu 5206 individi, si s'au cununatu 1609 parechi, ca numerulu poporatiunei facia de anulu 1883 a crescutu cu 3952 de individi;

Sinodulu lu-ia la cunoscentia.

La propunerea parintelui Ieroteiu Belesiu se mai alegu in comisiunea organizatoriá deputatii: Constantin Garbanu, Lazaru Ionescu si Davidu Nicóra.

Cu acést'a siedinti'a se incheia.

Siedinti'a IV.

s'a tienutu in 3 Aprile v. 1885 la 4 óre dupa amédi. Presiedinte P. S. S. parintele Episcopu Ioan Metianu. Notariu Ignatiu Pap.

Se cetesce protocolulu siedintiei a trei'a, si se autentica.

Rogarile preotiloru Vasiliu Morocu din Chigicu si Teodor Mihailovicu din Lalasintiu se tran-

spunu comisiunei petitionarie. Rogarea comunei Hassiasiu pentru scergerea imprumutului contrasau din fondulu generalu diecesanu se transpune comisiunei petitionarie.

Reportulu consistoriului aradanu in caus'a cumperării domeniului Schöndorf se transpune comisiunei organisatórie.

Proiectulu de regulamentu, presentatu de Petru Oprisiu cu referintia la modulu, in carele se potu dá anticipatiuni oficiantiloru dela consistoriulu din Aradu se transpune comisiunei organisatórie.

Trecendu-se la ordinea dilei, reportulu comisiunei verificatórie, carea prin reportoriulu ei, Georgiu Feieru propune, si sinodulu dechiara de verificatu pre deputatulu Sigismund Popoviciu.

Cu privire la alegerea deputatiloru mireni din cerculu Ving'a pentru orientarea sinodului reportoriulu espune cele intemplete la scrutiniulu, tieniu in acestu cercu in urmatoriulu modu:

In cerculu Ving'a comisariulu consistorialu dlu Georgiu Lazar avend eunoscintia, ca si densulu este adusu in combinatiune de a fi alesu, a abdisu de functiunea de comisariu, ér dupa abdicerea densului constituindu-se colegiulu de scrutiniu a alesu de comisariu substitutu pre Const. Barbosu, ér de notariu pre Veniamin Martini. Colegiulu astfelu constituitu a procesu la deschiderea protocóleloru si inducerea voturiloru in protocolulu de scrutiniu. Cand colegiulu de scrutiniu ajunsese la incheierea actului, si adeca cand voturile, induse deja in protocolu aveau sè se sumiseze, si candidatii, pre partea caror'a era majoritatea sè se proclame de alesi, comisariulu substitutu, n'a voitu a lasá colegiulu de scrutiniu se proceda la adunarea voturiloru; ci s'a incercatu a respinge sub diferite preteste mai multe protocóle, ceea ce nesuccedendu-i si nopotendu luá din manile notariului protocolulu de scrutiniu, — a parasitu loculu de scrutiniu cu cátiv'a barbati de incredere, ducendu cu sene protocólele de alegere ale sínódeloru parochiali.

Dupa acést'a majoritatea barbatiloru de scrutiniu, in considerarea, ca voturile erau deja induse in protocolulu de scrutiniu, si-a urmatu activitatea, alegendu de comisariu substitutu pre barbatulu de incredere Ioan Miatoviciu, si pre bas'a rezultatului scrutiniului a proclamatu de deputati alesi pre dnii: Vincentiu Babesiu si Emanuilu Ungureanu, carele a intrunitu preste 900 voturi facia de dlu Georgiu Lazar, carele a intrunitu numai ceva preste 300 voturi valide, — caror'a le-a estradatu si literile credentionale.

Intr'aceea comisariulu substitutu Constantin Barbosu cu cátiv'a barbati de incredere mergend in o alta localitate a facutu unu nouu protocolu de scrutiniu, si respingendu sub diferite preteste

mai multe protocóle, in cari se votase pre dnii Vincentiu Babesiu si Em. Ungureanu, a redusu cu acésta procedura voturile date pentru dnulu E. Ungureanu pana la o astfelu de suma, cá majoritatea voturiloru se cada pre partea dlui Georgiu Lazaru, si cu acésta maniera si procedura a proclamatu de deputati alesi pre domni Vincentiu Babesiu si Georgiu Lazaru, caror'a si acestu scrutiniu apoi le-a estradatu litere credentionale. Astfelu s'a intemplat, ca in cerculu Ving'a s'au estradatu 4 credentionale si in locu de doi deputati s'au alesu trei.

Mai aréta apoi reportoriulu si acea impregiurare, ca intelóindu-se deminéti'a inainte de inceperea scrutiniului cu dlu Georgiu Lazaru barbati de incredere din comunele Fibisiu, Hodoniu si Igrisiu, cari adusera pentru scrutiniu protocólele de alegere, in cari inse nu se votase pentru dlu G. Lazaru, ci pentru dnii V. Babesiu si E. Ungureanu — a predatu acele protocóle dlui G. Lazaru, ér mai tardiu, dupace s'au inceputu scrutiniulu mergendu numitii barbati de incredere la dlu Lazar, cá se-le céra dela densulu, si in sensulu legii sè le predea insisi colegiului de scrutiniu, nu l'au aflatu; si astfelu aceste protocóle nepresentandu-se prin barbati de incredere, ci prin unu omu din cancelari'a dlui Lazar, nu s'au potutu luá in considerare.

Dupa acésta espunere comisiunea propune, si sinodulu in considerarea, ca dlu Vincentiu Babesiu a intrunitu aprópe totalitatea voturiloru, lu-dechiara de verificatu.

Referitoriu la alegerea dloru Em. Ungureanu si G. Lazaru, desí ambii au abdisu, mai nainte de a fi verificati, totusi in considerarea iregularitatiloru, intemplete la scrutiniu face comisiunea urmatori'a propunere: Sinodulu se ordinez alegere noua pentru unu deputatu mirenu in cerculu Vingei, si totu de odata se ordinez cercetare pentru constatarea iregularitatiloru intemplete.

Facia de acésta propunere deputat. Vasiliu Paguba propune: In considerarea, ca ambii deputati alesi prin cele dóue colegie de scrutiniu, formate in cerculu Ving'a au abdisu, si astfelu nefiend obiectu de cercetare pre langa ordinarea alegerei nóue sinodulu trece la ordinea dilei.

Deputatulu Dr. Nicolau Oncu aderandu la propunerea deputatului Vasiliu Paguba face urmatoriulu amandamentu: sinodulu si-esprima regretele facia cu disordinea, ce s'a urmatu la scrutiniulu deputatiloru mireni din cerculu Vingei.

Deputatulu Vincentiu Babesiu constatandu ca la actulu scrutiniului din Ving'a s'au facutu abusuri, cu scopulu de a scóte la ivéla pre o persóna, carea a avutu voturi mai putiene, in timpu ce majoritatea voturiloru este pentru dlu Em. Ungureanu, si in vederea ca Emanoil Un-

gureanu desi nu indica acést'a in actulu de renunsiare, numai sub presiunea intrigeloru a potutu abdice, face urmatori'a propunere:

Sinodulu cu parere de reu notandu acea procedere, prin care s'a provocatu desbinarea colegiului si emanarea de duple credentionale, respective numirea de doi deputati in locu de unul, pre bas'a maioritatii evidente si valide pentru candidatulu Emanoil Ungureanu verifica alegerea acestui'a, ér renunsiarea verificării, adeca dupa recunoscerea validitatii alegerii sale, nu afla a-o primi intre aceste imprejurări.

Deputatul Nicolau Zigre face urmatori'a propunere: Partea a dou'a a actului electoralu, referitoriu la mandatele date domniloru E. Ungureanu si G. Lazaru, in cât din acte apare, ca s'au comisu abuzuri se reléga la competentia consistoriului, ca foru disciplinariu pentru delibereare competenta facia de autorii abuzurilor.

Dupa incheierea discussiunei, la care au mai luatu parte deputatii: Dr. Dem. Selceleanu, I. P. Desseanu, Iosif Goldisiu, Dr. Georgiu Pop'a, Georgiu Cojocariu, Teodor Pappu si Dr. Iosif Galu, — si dupace Dr. Demetriu Selceleanu si reserva dreptulu de a face ulteriormente catra presidiu o interpelatiune in acést'a cauza —

Sinodulu primesce propunerea lui V. Paguba cu amandamentul deputat. Dr. N. Oncu. (Va urmá).

D i v e r s e.

* Restaurarea consistorieloru eparchiale din Arad si Oradea mare s'a efeptuitu in siedinti'a sinodului eparchialu, tienuta astadi inainte de amédi prin votare secreta in sensulu legii organice, aln carei'a resultatu este urmatoriulu:

In *senatululu scolariu* alu consistoriului din Arad s'a alesu de asesoru ordinariu dlu Dr. Georgiu Pop'a; ér de asesori onorari dnii: Ioan P. Desseanu, Georgiu Cratiunescu, Vincentiu Babesiu, Paul Rotariu, Ioan Cióra, Dr. At. Siandoru, Iosif Gradinariu, Iosif Botto, Lazar Ionescu si Georgiu Popoviciu;

In *senatululu episcopescu* asesoru ordinariu dlu David Nicóra, ér asesori onorari dnii: Georgiu Feieru, Mihaiu Starz'a, Demetriu Bonciu, Iosif Besianu, Aureliu Suciu, Emanoil Ungureanu, Georgiu Purcariu, Dr. Nicolau Oncu si Adalbert Mihailoviciu.

In *senatululu bisericescu* dela Oradea mare s'a alesu de asesoru onorariu parintele ppresviteru Petru Suciu.

In *senatululu scolariu* dela Oradea mare s'a alesu de asesoru ordinariu, parintele protodiaconu Ignatiu Pap, ér de asesori onorari dnii: Elia Bochisiu, Teodor Lazaru, Paul Pap, Nicolau Zigre Georgiu Morarescu si Florian Dum'a; — ér in *senatululu episcopescu* dnii: Teodoru Vaid'a, Ioan Pap, Ioan Bibescu, Ioan Gherlanu, Ioan Glitie, Ioan Catun'a Vasiliu Pap din Top'a si Paul Gavrillette.

Câtev'a locuri au remasu vacante, si se voru deplini in sesiunea sinodala proxima prin alegere restrenea intre candidatii, cari au intrunitu mai multe voturi, dar cari la prim'a votisare n'au obtienutu maioritatea absoluta.

C o n c u r s e.

Conform ordinatiunei Ve. Consistoriu diecesanu de dto 18 Mart. v. 1885 Nr. 1098 prin acést'a se escrie concursu pentru capelanu a temporalu de clas'a I infintienda in comunitatea bisericésca *Siclau*, cu terminu de alegere pe Duminec'a din 28 Aprilie v. a. o.

Emolumintele sunt:

1) Venitele stolare si birulu usuatu, din intré-g'a parochia III-a redusa.

2) $\frac{1}{3}$ parte din tóte beneficiile parochiei parintelui Petru Zeldesianu, pentru care dotatiune alegendulu capelanu va fi deobligatu a indeplini tóte functiunile preotiesci si din acést'a parochia.

Dela recurenti se recere, cá pre langa esamenu de calificatiune teologica pentru parochii de cl. I., se produca testimoniu despre absolvarea aloru 8 cl. gimnasiale si de maturitate; si apoi recursele instruate conform dispusetiuneloru din stat. org. au de ase tramite Rev. Domnu protopresv. tractualu Petru Chirilescu in Chitighazu pana in 25 Aprilie v. avend recurentii, tot-odata a-se presentá sub durat'a concursului in biseric'a din locu, spre a-si aretá desteritatea in cele bisericesci.

Datu in siedinti'a comit. parochialu din Siclau tienuta la 30 Martie 1885.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petra Chirilescu**, m. p. protop.

Pentru deplinirea postulu de parochu in vacant'a parochia de clas'a a trei'a din comun'a bisericésca *Labasintiu*, din protopresv. Lipovei, se escrie prin acést'a concursu cu terminu pana la 28 Aprilie, alegerea se va tiené totu in aceasi di.

Emolumintele sunt:

1) Un'a sesiune de pamentu completa.

2) Tacele stolare dela inmormentari, — cununii si botezu.

3) Birulu parochialu dela 160 case $\frac{1}{2}$ grâu si $\frac{1}{2}$ cucuruзу.

4) Platiulu intravilanu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a trimitte recursele loru instruite in intielesulu §-lui 13 din Stat. org. Comitetulu parochialu din Labasintiu, la adres'a P. On. D. prot. districtualu Ioanu Tieranu, in Lipov'a, pana la sus aratatulu terminu.

Labasintiu in 28 Martie 1885.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ioanu Tieranu**, m. p. protop.

Pentru ocuparea postulu de capelanu pre langa parochulu Ioan Popoviciu din *Merulu*, protteratulu Caransebiului se escrie concursu cu terminu de 30 de dile *socotite dela 1-a publicare*.

Emolumintele sunt: $\frac{1}{3}$ parte din venitululu stolariu si din biru care facu aprosimative 106 fl. la anu si 16 jugere din sesia parochiala.

Voitorii de a ocupá acestu postu, au se trimita pentru comitetulu parochialu din Merulu, petitiile instruate conform reg. pentru parochii de a III-a clasa, la adresa prea onor. d. protteru Nicolae Andreeviciu in Caransebesiu pana la terminulu aretatu; éra conform § 18 din regulamentu cu scirea lui a-se presentá in comuna.

Merulu, in 11. Martiu 1885.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Domnulu protopopu tractualu.